

**"הכשרת מורים לתלמוד כיוצר קונפליקט ודיאלוג בין הגישה הישיבתית לגישה
האקדמית 1968 - 1996"**

ח. פרלמוטר

המחלקה ללימודי יסוד ביהדות מכללת אשקלון; המחלקה ללימודי יסוד ביהדות
אוניברסיטת בר אילן

הגישה ללימוד והוראת התלמוד בעולם הישיבות הינה מסורתית ובנויה מלימוד הטקסט כפי שמופיע בדפוסים, עיון במפרשי התלמוד הקלאסיים ראשונים ואחרונים, ולעיתים הסקת מסקנות להלכה ועיון בספרי פוסקי ההלכה. מאידך, הגישה האקדמית מדגישה את הפרספקטיבה ההיסטורית, הבנת האקטואליה התלמודי, גישה ביקורתית אנאליטית, ושימוש בכתבי היד ועידי הנוסח של התלמוד. בנוהג שבעולם, תלמידי הישיבות נמנעים מלעסוק בגישה האקדמית, והמתחנכים במדעי היהדות בגישה האקדמית אינם מתעניינים רבות בנעשה בעולם הישיבות.

במסגרת הכשרת מורים לתלמוד מטעם משרד החינוך נוצר מפגש מעניין בין שני הגישות שהוליד עימותים רבים אך גם שיתוף פעולה. תלמידי הישיבות "נאלצו" ללמוד הוראה במכונים להכשרת מורים משום שהמדינה דרשה "תעודת הוראה" בכדי ללמד בבתי הספר היסודיים והתיכוניים. במכונים להוראה הוראת הדידקטיקה והפדגוגיה נמסרו לאישים שקבלו את חינוכם ועיצוב דרכם בעולם האקדמי. מאידך, ציבור התלמידים בני הישיבות הגיע מדרך הלימוד הישיבתית. במסגרת שיעורים ב"דידקטיקה לתלמוד", ופדגוגיה כללית, פגשו בני הישיבות בגישת האקדמיה למדעי היהדות וכן להפך. נוצרו קונפליקטים בין המורים לתלמידים, ומאידך, התלמידים נחשפו לדרכי החשיבה וההוראה המקצועיים של העולם האקדמי, וחלקם שלבו תובנות ודרכי למידה והוראה בעבודתם בבתי הספר. ההרצאה תעסוק בקונפליקט הזה ובויתורים ההדדיים שנערכו כדי שניתן יהיה לקיים את המסגרות הללו. כמו כן תעסוק ההרצאה בפרופ' יונה פרנקל ז"ל חתן פרס ישראל במדעי היהדות שלימד שנים דידיקטיקה לתלמוד במכללות להוראה, וגישתו השפיעה רבות על התלמידים.

ביבליוגרפיה חלקית:

1. אורבך א', על יהדות וחינוך, ירושלים תשכ"ז.
2. דרור יובל, מדיניות הכשרת עובדי הוראה וחינוך בישראל: מה אפשר ללמוד מהוועדות ומניירות העמדה בעבר ובהווה ביחס לעתיד? משבר ההוראה (תשס"ט), 56 - 90.
3. פוקס עוזיאל, שימוש במיומנויות הבנת הנקרא בלימוד גמרא', שמעתין 117 - 118, 92-83.
4. פרנקל יונה, המטרות החינוכיות בהוראת התלמוד, מים מדליו (תשנ"א), 85 - 109.